

УДК 372.881.1

DOI:

Інна Грачова, кандидат філологічних наук, старший науковий співробітник науково-організаційного відділу
Національної академії Національної гвардії України
Юлія Хорошилова, старший викладач мовного відділу
Національної академії Національної гвардії України

ВИКОРИСТАННЯ МЕТОДУ ПРОЕКТІВ ПРИ ВИКЛАДАННІ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ У ЗАКЛАДАХ ВИЩОЇ ОСВІТИ

Актуальність дослідження полягає у необхідності знайти найефективніші методи викладання англійської мови на практичних заняттях у закладах вищої освіти, завдяки чому можна поліпшити знання англійської мови у здобувачів вищої освіти, мотивувати їх до вивчення іноземної мови, підштовхнути до власного розвитку. У рамках статті було досліджено теоретичні засади проблеми; розроблено завдання для практичних занять з використанням методу проєктів при викладанні англійської мови здобувачам вищої освіти. Також було проаналізовано впровадження методу проєктів у викладання англійської мови у закладах вищої освіти; виявлено потенціал цього методу, обґрунтовано доцільність його використання на заняттях з англійської мови у закладах вищої освіти.

Ключові слова: метод проєкту; методика викладання; заклад вищої освіти; професійні знання; інтелектуальна діяльність; характеристики.

Літ. 13.

Inna Hrachova, Ph.D.(Philology), Senior Scientific
Researcher of the Scientific and Organizational Department
National Academy of the National Guard of Ukraine
Yuliya Khoroshylova, Assistant Professor of the Language Department
National Academy of the National Guard of Ukraine

USE OF PROJECT METHOD IN TEACHING ENGLISH LANGUAGE IN HIGHER EDUCATIONAL ESTABLISHMENTS

The urgency of the study is the need to find the most effective methods of teaching English at practical classes in higher education institutions, so that teachers can improve English language skills of students, motivate students to study a foreign language, encourage their development. The purpose of the research is to prove the feasibility of using the project method while teaching English in higher education institutions to improve the educational process and the English language proficiency of cadets and students. Objectives of the study: to investigate the theoretical foundations of the problem; develop the tasks for practical classes using the method of projects in teaching English to students; determine the feasibility of using the project method in the teaching process. To substantiate the theoretical foundations of the study, analysis and generalization of literary sources on the topic, in particular, the analysis of teaching methods of the English language, have been used. The implementation of the project method in teaching English process in higher education institutions has been studied. The potential of this method is revealed, the expediency of its use at English language classes in higher education institutions is defined. The characteristics of the project method in teaching a foreign language have been presented, which can help teachers to use these methods in practice; and on their basis the fragments of lessons have been developed, that can serve as examples for the of collective and individual projects and studies use by teachers at English classes in higher education institutions. The methodology of projects has significant advantages over traditional methods in the interaction of students and teachers. Students become highly motivated and interested in the subject they work on during the project implementation. The teacher should direct and correct student activities, advise and inspire them. The concerted actions of the students with the teacher, aimed at achieving the goal – the creation of the project, promote the improvement of mutual relations and deepening of mutual understanding between them.

Keywords: project method; teaching methodology; higher educational institution; professional knowledge; intellectual activity; characteristics.

Постановка проблеми. Метод проєкту широко використовується при сучасному викладанні іноземних мов у закладах вищої освіти. Чимало дослідників та методологів довели ефективність застосування

цього методу в теорії та на практиці (Е.Г. Арванітопуло, Н.О. Глазкова, М.В. Нагач, В.В. Копилова, І. Олійник, Е.С. Полат, С.О. Циганкова та ін.) [1; 3; 5; 7 – 12].

Метод проєктів є прикладом того, як можна

ВИКОРИСТАННЯ МЕТОДУ ПРОЕКТІВ ПРИ ВИКЛАДАННІ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ У ЗАКЛАДАХ ВИЩОЇ ОСВІТИ

активізувати дослідницьку, пошукову, творчу колективну/ індивідуальну роботу студентів. Метою проектів є не тільки результат роботи студентів, але й організація та сам процес виконання завдання мають важливе значення. Методологи зазначають, що цей метод включає самостійну роботу студентів, в якій спілкування іноземною мовою поєднується з емоційно-інтелектуальною складовою іншого виду роботи (опитування, випуск телепередачі, газети, відеоролику, тощо).

Творча складова є невід'ємною частиною роботи над проектом. Студенти активно працюють разом, здійснюючи пошук інформації для вирішення певної проблеми. Таким чином цей вид діяльності спонукає їх до переносу теоретичних знань та вмій у інший вид діяльності, більш практичний [1, 231]. Студенти набувають творчої компетенції, поєднаної з інтелектуальною діяльністю. Працюючи над творчими завданнями для розв'язання проблеми, студенти можуть показати свою індивідуальність, творчість, точку зору, бути активними і самостійними навіть працюючи у групі.

Мета дослідження: дослідити доцільність використання методу проектів при викладанні англійської мови у закладах вищої освіти для поліпшення навчально-виховного процесу і підвищення рівня володіння студентами, курсантами та слухачами англійською мовою.

Завдання дослідження:

- дослідити теоретичні засади проблеми;
- розробити завдання для практичних занять з використанням методу проектів при викладанні англійської мови здобувачам вищої освіти;
- визначити доцільність використання методу проектів у навчальному процесі.

Виклад основного матеріалу. Методисти розрізняють наступні види проектів, що можуть бути використано у навчальному процесі [9]:

- виробничі проекти. Студенти виконують роботу над проектом, яка направлена на соціальні інтереси групи та досягають конкретних результатів у вигляді документів або матеріалів (звіти, виставки, презентацій, відеоролики, тощо);
- дослідницькі проекти. Студенти займаються пошуком інформації у колективі чи самостійно, та результати роботи представляють у вигляді презентацій, звітів;
- проекти-огляди. Студенти розробляють анкети, проводять соціологічне опитування, анкетування, аналізують результати;
- організаційно-ігрові проекти. Студенти виступають у різнопланових ролях, які обумовлені завданням – відомі люди (політики, актори,

письменники, науковці), герої фільмів, книг, вигадані персонажі тощо [9, 10].

Викладач повинен мати на увазі певні вимоги до організації проектної роботи. Насамперед, це проблемне питання, що має бути вирішене індивідуально чи у групі. Має бути визначено практичне, теоретичне, пізнавальне значення результатів та передбачена самостійна робота студентів у колективі, індивідуальна, на заняттях та позааудиторна. Зміст проектної роботи має бути структурований, вказано результати етапів і розподілено ролі серед членів груп. Також слід використовувати наступні методи дослідження: формулювання проблемного питання мети, завдань дослідження; розгляд методологічних основ дослідження, оформлення і аналіз отриманих результатів, підведення підсумків, їх виправлення, за необхідністю, та висновки [12, 210].

Проектна робота має певну структуру і етапи проведення:

- визначення проблеми і теми проекту;
- розподіл ролей членів групи;
- пошук і аналіз інформації;
- підведення результатів і представлення презентації проекту.

Викладач сам обирає варіанти проведення для певного етапу проекту та організовує роботу студентів таким чином, щоб їхня діяльність була у центрі уваги, з метою дати їм можливість показати свій творчий потенціал, поліпшити свої навички спілкування іноземною мовою, роботи в команді, вдосконалити практичні вміння [4, 59].

Проектний метод дає можливість студентам спробувати себе у ролі автора, митця, розвивати творчі здібності, розширити не тільки кругозір, а й покращувати свої мовленнєві навички [2, 15].

Працюючи над проектами, студенти активізують свою роботу: вони роблять презентації, знімають відеоролики із заданими сюжетами, займаються пошуками необхідних даних у літературних джерелах і в Інтернеті, спілкуються з іншими людьми [6, 339]. Таким чином метод проектів дозволяє здобувачам вищої освіти, які володіють різними рівнями мовної підготовки, брати участь у роботі над проектами, виконуючи свої функції відповідно до можливостей.

Викладач може використовувати проектну методiku на одному чи декількох заняттях англійської мови для презентації будь-якого матеріалу з певної теми. Розробляючи свої проекти, здобувачі вищої освіти можуть, наразі, представляти про власні ідеї щодо створення своїх майбутніх компаній, ресторанів, шкіл, виготовлювати журнали, сайти, проводити соціальні опитування, анкетування тощо.

ВИКОРИСТАННЯ МЕТОДУ ПРОЕКТІВ ПРИ ВИКЛАДАННІ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ У ЗАКЛАДАХ ВИЩОЇ ОСВІТИ

Метод проектів широко використовується на заняттях з іноземних мов, завдяки чому здобувачі вищої освіти можуть використовувати свої теоретичні знання зі своєї спеціальності у немовних закладах вищої освіти та в мовних закладах з дисциплін “Практичний курс іноземної мови”, “Іноземна мова для професійного спілкування” (англійська), “Ділова іноземна мова” (англійська) та “Друга іноземна мова” (французька) на практиці.

Таким чином, майбутні фахівці зі спеціальності “Менеджмент” або студенти мовних закладів при вивченні відповідної теми, виконують проектне завдання: створити бізнес-план своєї власної майбутньої компанії англійською мовою. Вони мають:

- розподілити ролі та функції членів команди;
- придумати назву та логотип компанії, місцезнаходження фірми;
- розрахувати потрібну суму для ренти чи купівлі приміщення, виплати заробітної плати, реклами, тощо;
- визначити цілі, стратегії, структуру, цільову аудиторію компанії;
- визначитися з персоналом, його кількістю та функціями робітників;
- розробити рекламну кампанію для поширення інформації про фірму;
- представити презентацію компанії;
- обговорити та оцінити компанії своїх “конкурентів”;
- проголосувати за кращу компанію.

В свою чергу студенти, які навчаються за спеціальностями “Готельно-ресторанна справа” та “Технологія харчування” та студенти, які вивчають теми “У ресторані”, “У готелі”, тощо, розробляють відповідно бізнес-план свого майбутнього готелю, ресторану тощо. Тут особлива увага повинна приділятися ще й інтер’єру та екстер’єру готелю чи ресторану, їх атмосфері, уніформі робітників тощо.

Студенти, які вивчають тему “Подорож”, або навчаються за спеціальністю “Туризм”, представляють проект свого екскурсійного туру англійською або французькою мовами, до якого входить маршрут подорожі, місце проживання для бізнес- та економ-класу (готелі, хостели, апартаменти), ресторани та кафе, де можна харчуватися протягом подорожі, трансфер, переліт та інше. Студенти мають розрахувати, скільки коштуватиме подорож. Проект представляється студентами у вигляді захисту презентації. Окрім того, прикладом проекту для майбутніх фахівців з туризму є розроблення відео-екскурсії рідним містом. Студенти обирають

цікаві місця, знаходять інформацію про них, перекладають її іноземною мовою, знімають відеоролик англійською чи французькою мовами, у якому вони виступають у ролі гідів-екскурсовода. Студенти представляють проект на занятті у вигляді відеоролика або презентації з відео.

Майбутні фахівці з товарознавства розробляють свій проект, присвячений вивченню певного товару чи продукту (морозиво, сир, круасани, шоколад, вода, молоко, кефір, йогурт, чай, кава, тощо). Здобувачі вищої освіти, які навчаються на мовних спеціальностях, при викладанні теми “Магазини”, “Товари” також можуть:

- визначити загальні характеристики та особливості продукту;
- вивчити процес виробництва, його етапи;
- розглянути корисні властивості та можливі дефекти продукту;
- порівняти різні види продукту (їх характеристики, якість, склад, смак, ціну та ін.);
- виявити аналоги даного продукту в світі, знайти цікаві факти про продукт;
- представити презентацію продукту групами чи індивідуально.

У сучасному навчальному процесі вивчення іноземної мови велику увагу приділяють використанню відеороликів за заняттях з англійської у закладах вищої освіти. Цей метод припускає пасивність студентів, коли вони є споживачем готового продукту – навчальних відеороликів із завданнями, запропонованими до них. Але сучасна освіта повинна рухатись далі, розширюючи свої кордони, виходячи за межі класики викладання. Тому неможна заперечувати доцільність відеороликів, які є частиною проектів, що виконують самі студенти. Можна підкреслити практичність цього методу, коли знімаючи свої відеоролики, студенти використовують знання з англійської мови на практиці. Окрім того, цей метод підштовхує їх до самостійності, покращує їхні здібності працювати у команді, розвиває креативність студентів, робить навчальний процес більш цікавим та жвавим. З пасивного споживача студенти перетворюються до активних діячів, які втілюють свої творчі ідеї в життя.

У нашій роботі ми розглядаємо приклади використання методу зйомки відеороликів, як невід’ємної складової процесу навчання англійської або будь-якої іншої іноземної мови.

Так, при вивченні теми, присвяченій мас медіа чи інтернету, ми пропонуємо студентам зняти свій відеоблог, що є беззаперечно актуальним і популярним у нашому суспільстві. Попередньо на

занятті ми читаємо тексти, виконуємо завдання з теми, дивимося ролики, обговорюємо відомих інтернет блогерів. Чому вони стали популярними, які теми є актуальними, які питання обговорюються у блогах, яка їхня цільова аудиторія. Студенти обґрунтовують свій вибір, які блоги для них є найцікавішими і чому. Потім студентам пропонується зробити макет свого відеоблогу, розробити концепцію, тематику, методи популяризації блогу, на кого буде направлено відеоблоги, та зробити пілотний проект блогу у класі. Вдома студенти мають зняти свій відеоблог, згідно з розробленою концепцією. Як показує досвід, студенти мають надзвичайно широкий спектр ідей і багатий творчий потенціал, який необхідно задіювати. Вони пропонували свої відеоблоги з різної тематики такої, як еко-блоги, блоги з хендмейду, блоги, як доцільніше вивчати англійську мову, блоги, що популяризують рідне місто, тощо. Треба відзначити піднесений настрій і активність, з якими це завдання виконувалося. На наступному занятті студенти демонстрували свої ролики, ставили один одному питання, пропонували свої ідеї щодо матеріалів, які вони щойно подивилися.

Цей метод може бути використано не тільки на заняттях з практичного курсу основної іноземної мови, а й на заняттях з практичної граматики. При вивченні будь-якої граматичної теми можна запропонувати студентам зняти відеоролик, у сюжеті якого вони пояснюють певне правило вживання того чи іншого часу, пасивного залогу, непрямої мови, тощо. Або вони можуть обіграти практичне вживання проблемних граматичних питань у сценці або міні фільмі. Як правило, студенти виконують це завдання із захопленням у великих чи маленьких групах.

Висновки. Підводячи підсумки, треба зазначити, що методика проектів має значні переваги над традиційними методами при взаємодії студентів та викладача. Здобувачі вищої освіти показують високу вмотивованість та зацікавленість у предметі, над яким працюють протягом проекту. Викладач має направляти та корегувати діяльність студентів, консультувати та надихати їх. Спільні дії студентів із викладачем, направлені на досягнення мети – створення проекту, сприяють покращенню взаємовідносин та поглибленню взаєморозуміння між ними.

Беручи до уваги вищезазначений матеріал, можна дійти висновку, що використання відеороликів при викладанні англійської мови дають змогу практично збільшити кількість розмовної практики не тільки на занятті, а й після нього. Зйомки своїх відеороликів виявляються

цікавими для студентів, допомагають засвоїти матеріал та використати його у подальших заняттях, виконують дидактичні та різні розвивальні функції. Таким чином, викладач стає наставником самостійної учбово-пізнавальної та творчої діяльності студентів.

Наукова робота присвячена проблемі покращення навчального процесу з англійської мови у закладах вищої освіти завдяки сучасним методам викладання. Таким чином, викладений матеріал дозволяє зробити наступні висновки. Сучасний стан освіти вимагає, щоб викладачі англійської мови спрямовували навчальний процес на її практичне вживання у побутовому, діловому, професійному мовленні.

Особливе значення набуває вміння суміщати ґрунтовні професійні знання з комп'ютерними навичками і високим рівнем володіння іноземними мовами. У сьогоднішньому навчально-освітньому процесі раціональним є використовувати модель, яка доцільно може поєднувати традиційні методи навчання англійської мови з новітніми методами комп'ютеризованого навчання. Подібна форма викладання іноземної мови сприятиме формуванню навчальних ситуацій, де подання, закріплення та активізація матеріалу робиться студентом у самостійній формі, а створення мовних навичок і умінь відбувається під керівництвом викладача.

Таким чином, приходимо до висновків, що заняття з іноземної мови можуть бути проведені жвавіше, цікавіше, доцільніше, якщо викладачем використовуються метод проекту, у якому можуть бути задіяні мультимедійні презентації, рисунки, ілюстрації, газети, журнали, карти, відеоролики, програми, схеми, анкети, опитування, графіки та діаграми. При використанні цього методу навчання при вирішенні проблемних ситуацій здобувачі вищої освіти невідомо запам'ятовують актуальні одиниці вокабуляру і граматичні структури, розвивають творче мислення, креативність та уяву.

ЛІТЕРАТУРА

1. Арванітопуло Е.Г. Особливості навчання іноземної мови за проектною методикою. *Вісник Київського національного лінгвістичного університету. Серія педагогіка і психологія*. Вип. 5. Київ, 2002. С. 230–232.
2. Ваулина Ю. Е., Дули Дж., Подоляко О.Е., Эванс В. УМК “Английский в фокусе” (“Spotlight-9”). Москва, 2010. С. 15–17.
3. Глазкова Н.О. Проектна технологія на уроках англійської мови. URL: <http://>

www.nbu.gov.ua/portal/soc_gum/pfto/2010_6/files/PD610_18.

4. Гусак Т. Методологія викладання іноземних мов. *Рідна школа*. 2006. №2. С. 58–60.

5. Єгоров О. Засоби і технології єдиного інформаційно-освітнього простору. Київ, 2004. 240 с.

6. Князян М. Структура інформаційно-технологічної компетентності та методичні аспекти її формування у майбутніх перекладачів. *Наукові Записки Кіровоградського державного педагогічного університету ім. В. Винниченка. Серія: Філологічні науки*. Випуск 81(2). Кіровоград, 2009. С.337–340.

7. Куца С. Сучасні методи викладання іноземних мов. URL: <http://oldconf.neasmo.org.ua/node/757/>.

8. Нагач М.В. Застосування методу проєктів у вивченні іноземних мов. URL: http://www.nbu.gov.ua/portal/Soc_Gum/Vchdpu/ped/2012_101/Nagach.pdf

9. Носенко Є. Л. Застосування ІТ в освіті. *Іноземні мови в школі*. 2004. №6. С. 9– 11.

10. Олійник І. Використання методу проєктів на уроках англійської мови. *Профтехосвіта*. 2012. №10 (46), с.29–33

11. Полат Е. С. Метод проєктів на уроках іностраних мов. *Иностр. яз. в шк.* 2000. № 2. С. 3–10 ; № 3. – С. 3–9.

12. Циганкова С. О. До питання вибору методів проєктування навчального процесу. *Вісн. Луган. нац. пед. ун-ту ім. Тараса Шевченка. Луганськ*, 2007. № 9 : Пед. науки. С. 207–215.

13. Ridell D. Teach English as a foreign language. London, 2012. 352 p.

REFERENCES

1. Arvanitopulo, E.H. (2002). Osoblyvosti navchannia inozemnoi movy za proektnoi metodikoju [Features of teaching a foreign language according to the project methodology]. *Kyiv National Linguistic University Bulletin. Pedagogy and Psychology Series*. Kyiv. Vol. 5, pp. 230–232. [in Ukrainian].

2. Vaulina, Yu. Ye., Duli Dzh., Podolyako, O.Ye. & Evans, V. (2010). *UMK "Angliyskiy v fokuse"* ("Spotlight-9"). [English is in focus]. Moscow. pp. 15–17. [in Ukrainian].

3. Hlaskova, N.O. Proektna tekhnolohiia na urokakh anhliiskoi movy [Project technology at English lessons]. Available at: <http://www.nbu.gov.ua/portal/>

[soc_gum/pfto/2010_6/files/PD610_18](http://www.nbu.gov.ua/portal/soc_gum/pfto/2010_6/files/PD610_18). (Accessed 10 Apr. 2019). [in Ukrainian].

4. Husak, T. (2006). *Metodolohiia vykladannia inozemnykh mov* [Methodology of teaching foreign languages]. Vol. 2, pp. 58–60. [in Ukrainian].

5. Yehorov, O. (2004). *Zasoby i tekhnolohii yedynoho informatsiino-osvitnoho prostoru* [Means and technologies of a single informational and educational space]. Kyiv, 240 p. [in Ukrainian].

6. Kniazian, M. (2009). Struktura informatsiino-tekhnolohichnoi kompetentnosti ta metodychni aspekty yii formuvannia u maibutnikh perekladachiv [Structure of information and technological competence and methodical aspects of its formation for future interpreters]. *Scientific Notes of V.Vynnychenko Kirovohrad State Pedagogical University. Series: Philological sciences*. Kirovohrad, Vol. 81(2), pp.337–340. [in Ukrainian].

7. Kutsa, S. Suchasni metody vykladannia inozemnykh mov [Modern methods of teaching foreign languages]. Available at: <http://oldconf.neasmo.org.ua/node/757/>. (Accessed 10 March. 2019) [in Ukrainian].

8. Nahach M.V. Zastosuvannia metodu proektiv u vyvchenni inozemnykh mov. [The use of the method of projects at the studying of foreign languages]. Available at: http://www.nbu.gov.ua/portal/Soc_Gum/Vchdpu/ped/2012_101/Nagach.pdf (Accessed 20 March. 2019). [in Ukrainian].

9. Nosenko, Ye. L. (2004). *Zastosuvannia IT v osviti* [The use of IT in education]. *Foreign languages at school*. Vol. 6, pp. 9–11. [in Ukrainian].

10. Oliinyk, I. (2012). *Vykorystannia metodu proektiv na urokakh anhliiskoi movy* [Using the project method at English lessons]. Vol. 10 (46), pp. 29–33. [in Ukrainian].

11. Polat, Ye. S. (2000). Metod proektiv na urokakh inostrannogo yazyka [The method of projects at foreign language lessons]. *Foreign languages at school*. Vol. 2, pp. 3–10; Vol. 3. pp. 3–9. [in Ukrainian].

12. Tsyhankova, S. O. (2007). *Do pytannia vyboru metodiv proektivuvannia navchalnoho protsesu* [To the question of choosing methods for designing an educational process]. *Taras Shevchenko Luhansk National Pedagogical University Bulletin*. Luhansk, Vol. 9, pp. 207–215. [in Ukrainian].

13. Ridell, D. (2012). Teach English as a foreign language. London, 352 p. [in English].

Стаття надійшла до редакції 06.05.2019

